

De vädja därför alltjämt till alla samhällsmedlemmar utan åtskillnad, ja, företrädesvis till den härskande klassen. Man behövde ju blott förstå deras system för att erkänna det vara den bästa möjliga plan till det bästa möjliga samhället.

De förkasta därför varje politisk, i synnerhet varje revolutionär rörelse, de vilja nå sitt mål på fredlig väg och söka bryta väg för det nya samhällsevangeliet genom smärre, naturligtvis felsläende experimenter, vilka skulle verka genom exemplets makt.

Den fantastiska skildringen av framtidens samhälle svarar i en tid, då proletariatet ännu är högst utvecklat och alltså självt ännu uppfattar sitt eget läge rätt fantastiskt, mot dess första aningsfulla längtan efter en allmännare omgestaltning av samhället.

De socialistiska och kommunistiska skrifterna från denna tid äga emellertid även kritiska element. De angripa alla grundvalar för det bestående samhället. De hava därför lämnat högst värdefullt material till arbetarnas upplysning. Deras positiva teorier över det kommande samhället, t. ex. upphävandet av motsatsen mellan stad och land, av familjen, av den privata inkomsten, av lönarbetet, förkunnandet av den samhälleliga harmonien, statens förvandling till en blott förvaltning av produktionen — alla dessa satser uttrycka blott klassmotsatsens bortfallande; och den började just nu utveckla sig, och de kände den därför icke annat än i dess första formlösa obestämdhet. Dessa teorier hava därför ännu blott en rent utopisk karaktär.

Den kritiskt-utopiska socialismens och kommunismens betydelse står i omvänt förhållande till den historiska utvecklingen. I samma mån som klasskampen utvecklar sig och tager form, förlorar denna fantastiska upphöjdhet däröver, detta fantastiska bekämpande därav allt praktiskt värde och allt teoretiskt berättigande. Voro därför upphovsmännen till dessa system ännu i flera hänseenden revolutionära, så bilda deras lärjungar varje gång reaktionära sekter. De hålla fast vid mästarnas gamla åskådningar gentemot proletariatets fortgående historiska utveckling. De söka därför konsekvent avtrubba klass-